

עבדך לאביו בצאן ובא הארי ואת הדוב ונשא שה מהעדר ויצאתי אחריו והכתיו והצלתיו מפיו ויקם עלי והחזקתי בוקנו והכתיו והמיתיו גם את הארי גם את הדוב הכה עבדך והיה הפלישתי הערל הזה כאחד מהם כי חרף מערכות אלקים חיים וגו'. והנה בתיבת ונשא "שה" מהעדר יש קרי וכתוב. הכתיב הוא "זה" והקרי הוא "שה". ואמר הגר"א שסוד הקרי והכתיב כאן הוא, דאיתא במדרש שאחר שהציל דוד את השה מטרף הארי והדוב – שחט את השה, ועשה לעצמו בגד מעור השה, כדי שיזכור תמיד את המעשה הזה וישועת ה' שהיתה לו בזה. וכשאמר לשאול "ונשא שה מהעדר" – הראה על בגדו שלבש באותה שעה ואמר: "ונשא זה מהעדר" – כלומר את הבגד שהוא לבוש בו עתה, שהוא מאותו שה.

גם את הארי וגם את הדוב הכה עבדך (שם)

ויש להסביר הענין, כי עיקר גודלו ותוקף עוזו של דוד מלך ישראל היתה שלימות האמונה הקדושה אשר בקרבו בהשגחה פרטית על כל נעלם ועל כל תנועה, שאין שום מקרה כלל בעולם (כמובא מהבעש"ט על סוד דברי חז"ל לא גלו ישראל עד שכפרו במלכות בית דוד. ראה בספר הבעש"ט עה"ת פ' לך לך אות ל"א, עיי"ש דברים נפלאים, ואכמ"ל) וא"כ כשראה דוד המראה הזה שהתנפלו ארבע אריות ושלושה דובים על הצאן (כדרשת חז"ל במדרש שמואל פ' כ' על הפסוק הנ"ל עיי"ש) וטרפו שה מהעדר, והוא רץ באומץ לבו להציל את השה מפיהם, והצליח להרגם כולם, כמו שכתוב שם במדרש – באותה שעה התבונן בעצמו במעשה הפלא הזה עד כמה שקינא על מעשה הטרף, ועד היכן היה אומץ לבו בזה שלא חש להלחם עם שבעה חיות טורפות נוראות, כמו שאמרו במכילתא (בשלח ה' ב') דוד נתן לו הקדוש ברוך הוא רמז שנאמר גם את הארי גם את הדוב הכה עבדך, וכי מה אני ספון (חשוב) שהכתי חיות רעות, אלא שמא עתיד לאירע לישראל דבר והם עתידים להנצל על ידי, ע"כ.

מט לקט אמרים

והיינו שרוד התבונן בעובדא מופלאה זו, שאין היא מדרך המקרה, אלא שהשי"ת הראה לו כאן את עוצם כוחו וגבורתו, ועד היכן מגיע אומץ לבו וכח נצחוננו, ועם כל הכוח הגדול הזה צריך להמליך את השי"ת, ולעשות בזה טובה לישראל עם קדושו. והנה בכדי שחשבון נפש הזה לא ישתכח ממנו - עשה מעור זה השם בגד, ולבשו, כדי לזכור תמיד מה שרמז לו השי"ת שלא תשאר עובדא זו בקטנות, ולהתנאות לשוא שהוא רועה אמיץ לב ומומחה מיוחד במינו במרעה הצאן, אלא להמתין עד שתבוא השעה הראויה שיוכל להעלות הכח והגבורה והנצחון הזה למען כבוד שמו יתברך. וזימן לו השי"ת את גליית הפלישתים הזה שחירף מערכות אלקים חיים. ובתוקף אמונתו האיתנה נקם דוד המלך את נקמת כבוד ה' המחולל, בגבורה ובאומץ לב כזה ובהדרת קודש גורא הוד שלא נשמע כמוהו, כמבואר בקרא.

תחת הקליפה נמצא הפרי

ויש עוד דרך נכונה לפני איש לדעת מהי הנקודה השייכת לו, וזאת בדרך השלילה. דהיינו שאם מרגיש האדם פגע הנפש באיזה מידה רעה יותר מדאי, כגאווה יתירה, או קנאה במידה מרובה ועינו רעה בשל אחרים, או כעס או תבערת התאוה, או שהקניטו הורה או מורה או אשתו או חבר או שכן, שמבעיר בו רצון רע של שנאה או נקמה - שאליבא דאמת מאת ה' היתה זאת ולא מקרה הוא (עיין בספר ישמח לב להרה"ק רבי נחום מטשארנאביל זי"ע הנדפס עם הספר מאור עינים בדף שכ"א-שכ"ב, ועין בספר אורות הגר"א ד' ע"ח) - ידע נאמנה שתחת קליפה זאת טמון פרי נחמד ויפה, ובתוך פנימיותה של מידה רעה זו מונח אוצר חשוב ויקר, וגוון מיוחד במינו בהשגת אלוקות יתירה ובהתגלות פנים של תורה (כמובא בליקו"מ סימן ל"ו), וזאת היא הנקודה השייכת לו שעליו לעמול בתיקונה בהרחקות מהרע שבה כמטהוי קשת, לנקותה ולזככה, ולאחר מכן להמתיקה ולהעלותה, עד שתאיר כראוי כפי ערכה.

עקשנות דקדושה

הרב חיים

מסופר על הרבי ר' זוסיא זי"ע ועכ"י, שבימי ילדותו היה עקשן נורא, ובעת שהיה רב עם אמו שתניח לו לעשות דבר מה או שתקנה לו מה שלבו חפץ, היה מתעקש עד כדי כך שהיה צם ולא אוכל כמה ימים, עד שנתמלאה משאלתו. באחד הימים שמע מהחסידים שמשוחחים ביניהם אשר כל מידה רעה הטבועה באדם – מראה לו את שרשו בקדושה אלא שנאחו בה הרע והטומאה, ודייקא עם מידה רעה זו הוא יכול להמליך את בוראו ולהתקרב אליו באופן נפלא. מיד בשמעו זאת, החל להתבונן ולעשות חשבון נפשו: הרי בי טבועה מידת העקשנות, ואני עקשן ונצחן גדול, מה לי להשתמש עמה להרע לאמי ולצער את אחרים, מה טוב שאבוא בזה אל המלך מלכו של עולם ב"ה, לנצח את יצרי ולהדבק בהשי"ת בחד קמירא. ומה תואם זה עם מה ששמעתי מאנ"ש בשם רבינו ז"ל, שהרבי ר' זוסיא היה מהלך עם התלהבות הלב של התחלת התקרבותו (כידוע הפתגם "אין חוזק כתחילת החסידות") במשך כ"א שנים רצופות!. ועיין בחיי מוהר"ן (אות תקי"ח) מה שאמר רבינו עליו, שבענין זה היה חידוש גדול וכו', עיי"ש. וזה מוכיח על גודל עוצם עקשנותו בקדושה, ששום דבר לא הסיטו ^{אוצר החכמה} כמלוא נימה, ושום מעבר לא פגע בו ולא השפיע עליו אפילו כזיו כל שהוא בהתלהבותו הרבה שנמשכה זמן רב כל כך ללא הפסק כל דהו. וראה בכתבי מהר"ח מסלונים, שפני הרבי ר' זוסיא היו בוערות גם בעת שינתו...

רשע בינוני וצדיק – מאותה נקודה

וזהו כלל שכל נפש מישראל קודם שיש לה התגלות בתורה ובעבודה אזי מנסין ומצרפין את הנפש בגלות של עין לשון – היינו בתאוותיהן... כי הקליפה קדמה לפרי, ומי שרוצה לאכול הפרי צריך לשבר מקודם הקליפה... (ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ו).

אותו גרעין, אותה נקודה טובה הטמונה כאמור בנפש האדם, יש

בה כח אדיר, שבאמצעותה יתעלה האדם למעלות רמות ונשגבות. אבל אם לא ינצלה לטוב ח"ו, אזי לא בלבד שלא תאיר לו נקודתו הטובה – עוד עלול להיות שאדרכה אותו כח נפלא הטמון בקרבו יתהפך מן הקצה אל הקצה ויהפוך לו לרועץ ח"ו אם לא יעבוד כראוי. כלומר שישתמש ח"ו עם אותו כח לצד הרע ח"ו. כי זה מדרך הבעל דבר לצוד את האדם ולהכשילו דוקא באותם הנקודות השייכים לו, ובמקום להעלותם לו יתברך – להקריבם למולך ח"ו יח"ל.

כי כמו שהאדם צריך לעמול בכדי להגיע לגילוי המושלם ולהארה של הנקודה המיוחדת לו, כן זקוק הוא לזהירות יתירה לא להכשל באותה תכונה ומידה מצד הרע, כי דוקא שם עומד היצר להכשילו ברע מיוחד שהוא היפך מן הטוב הזה ממש, באופן שמידה נעלה זו תיהפך לרע ח"ו מן הקצה אל הקצה.

וכמו שאיתא בגמ' (שבת קנ"ו ע"א): האי מאן דבמאדים – מי שנולד במזל מאדים, היינו שטמון בקרבו גבורות, כלומר שמצד תכונתו הטבעית יש בו מידת הרציחה – אזי הוא או ליסטים ההורג נפשות, או שוחט, או מוהל. מבאר בזה הגר"א מוילנא (בביאורו משלי כ"ב ו' וכן הוא במהרש"א) שבגמ' כאן מוכח באורח פלא דבעצם תכונתו יש בו את שלשת הדברים האמורים, והם שלשת הקצוות: רשע, בינוני וצדיק. כי אם ח"ו תתגבר בקרבו אותה מידה מצד הרע, הרי הוא יהיה רוצח, ואם יתנהג באותה מידה כבינוני, אזי הוא יהיה שוחט, שזה ענין בינוניות, שלשחוט אינה מצוה חיובית אלא אם הוא שוחט הוא מקיים מצוה. ואם יזכה האדם להתגבר על עצמו ולהתנהג כראוי כרצון הבורא ית' – הרי הוא מהפך את תכונתו שהיא ממידת הגבורה מן הקצה אל הקצה לטובה, ואזי הוא הופך למוהל – היינו שמנצל את טבע הרציחה והגבורות שלו להתגבר ולנצל את יצרו, שזה בחינת כריתת הערלה, ענין שמירת הברית, שמשתמש עם כח הגבורות והדמים לקדושה ממש.

במקומות חולשה והתגברות היצר - שם טמונה ההצלחה

ועל דרך זה בכל המידות והתאוות, שדוקא במקומות שהאדם מרגיש בהם התגברות היצר מיוחדת, שם דייקא טמון כח הצלחתו הגדולה ביותר להפוך מרשע לצדיק ממש אם יעמוד במלחמה להכניע את יצרו. ואם לא יתגבר עלול הוא ח"ו להפסיד הכל, כמו שהעתקנו לעיל מלשון רבינו ז"ל, שלפני התגלות פנים של תורה נמצאת תמיד קליפה הקודמת לפרי שצריך לשברה. וענין קליפת הפרי היא, שבתוכנה היא דומה לפרי, אלא שהיא הפיכה ממש בטומאה. ולדוגמא, מידת הגאווה בטומאה, ולעומתה בקדושה - השגה והרגשת נועם בגדלות הבורא ית'. אהבה זרה בטומאה, ובקדושה - אהבה וכלות הנפש להשי"ת. אכזריות בטומאה, ובקדושה - להתאכזר על יצרו וכיוצא באלו.

מאת אשר ידבנו לבו - מהשתוקקות הלב - תקחו את תרומתי...

ובספר באר משה (בראשית ח"א ד' ד') כתב: דע מה למעלה ממך, והיינו כביאורו של התולדות יעקב יוסף, שאם האדם מסתפק כיצד ואיך עליו לעבוד את השי"ת - שומה עליו להתבונן במאוויי לבו הגשמיים וכו', להשתמש במידות הרעות שבו לעבוד את השי"ת וכו'. ובזה אפשר לפרש את הכתוב (שמות כ"ה ב') מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי - ממה שהלב משתוקק וכו' בעניני עולם הזה, מזה תקחו את תרומתי - תראה להתרומם בעבודת השי"ת על ידי כך, ע"כ.

כוחו של גרעין הנטמן "באדמה" דוקא

ולכן אל יבהל האדם בראותו שיש עליו התגברות מיוחדת על תאוה ומידה מסויימת, כי אדרבה, הוא צריך לדעת ולחרוט בלבו כי אז עת ההתגברות הוא זמן תיקונו המיוחד לו מיודע תעלומות, וזה אשר ה' אלקיך שואל "מעמך" ממש. וכן כל המשברים שסובל האדם וכל המעברים שעוברים עליו בענינים שונים באתגליא ובאיתכסיא, כאשר

יודע כל אחד בנפשו – אינם במקרה ח"ו, כי אם בהשגחה מדוייקת לפי שורש נר"ן שלו, לטהרו ולזככו, ולהביאו לתכליתו הנצחי המיוחד לו, שתתגלה ותאיר סגולתו שהיא יחידה ומיוחדת בכל העולמות. והוא על דרך גרעין הזרע הנטמן באדמה, שבתחילה הוא נרקב ונתבלה על ידי האדמה, ומשתפשף מכל צדדיו, ואז דייקא מתגלית נקודתו הפנימית, ומתחיל לינק את הכוחות הטמונים באדמה ובמימי ההשקיה, ורק לאחר מכן מתחיל לגדול ולצמות בסייעתא דשמיא, ומתגלים ברוב פארים והדרם כל הסגולות הנפלאים המיוחדים לכל זרע וזרע. וכן הוא באדם, שרק על ידי השפשוף והמירוק מתגלה וזהר ענינו המיוחד, ואז טוב לו לנצח.

וכל זה מרומז במעשה הנוראה בסיפורי מעשיות (מעשה ה') מהבן מלך שצדיק התנבא עליו שיהיה מאבנים טובות ומרגליות, ולא התגלתה סגולה נפלאה זו אלא דוקא בעת הצרעת, דכשנסתלקה הצרעת החלו להאיר בו האבנים טובות ומרגליות, כמובא שם, והוא פלאי.

משיח הפרטי

יש לומר, שהנקודה הקדושה של כל אחד אם מתקנה ומאירה כראוי, זאת היא הבחינה של גילוי המשיח הפרטי שבו, כמובא, וכלשון חז"ל: כל אדם שיש בו דיעה כאילו נבנה בית המקדש בימיו. כי נקודה זו מאירה לו את כל יהדותו, ויוצא מגלותו הפרטית – גלות היצר, וזוכה לגאולת נפשו, ועל דא אחי להאי עלמא.

ולעובדא למעשה: אם השי"ת מוכה להאדם, ומאיר לו לדעת הענין המיוחד לו אם ב"סוד מרע" או ב"עשה טוב", אזי צריך לפעול בזה באיתערותא דלתתא, מבלי להתפעל מכל העובר עליו, אלא אדרבה להבין שמכאן תצמח ישועתו, ולאחר מכן לצפות לאיתערותא דלעילא, להתפלל הרבה ולבקש מהשי"ת שתאיר לו בשלמותה נקודתו הטובה המיוחדת לו שאין כמותה בכל העולמות, ויזכה אז לקרבת אלקים מיוחדת אשר היא טוב לו לנצח.